

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการทำวิทยานิพนธ์

เรื่องชุมชนท้องถิ่นในเขตเมืองเก่าลำปาง: พัฒนาการ ความขัดแย้ง และการจัดการ

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....สถานภาพในครัวเรือน.....
ที่อยู่ บ้านเลขที่.....ชุมชน..... ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง
วันที่ทำการสัมภาษณ์...../...../.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

กรุณาทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องว่างหน้าข้อความและเติมคำตอบลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง กลุ่มชาติพันธุ์.....
2. อายุ..... ปี
3. ระดับการศึกษา.....
4. อาชีพหลักของท่าน..... ลักษณะงานที่ทำ.....
สถานที่ทำงาน.....ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง ไปทำงาน..... ชั่วโมง..... นาที
ระยะทางที่ใช้ในการเดินทาง ไปทำงาน..... กิโลเมตร..... เมตร
และท่านมีอาชีพรองหรือไม่..... อาชีพใด.....
5. ท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน..... บาท และรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน..... บาท
6. ปัจจุบันท่านมีหนี้สินหรือไม่..... กู้มาจากที่ใด.....
จำนวนเท่าใด..... บาท และมีอัตราดอกเบี้ยร้อยละเท่าใด.....
หรือมีข้อดกกลในการกู้เงินแบบอื่น.....
และประสบปัญหาในการผ่อนจ่ายเงินกู้หรือไม่ อย่างไร.....
7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนมีทั้งหมด..... คน และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานแล้ว
โดยไม่รวมผู้สูงอายุและเด็ก
  - 7.1 ชื่อ-สกุล..... อายุ..... ปี อาชีพ..... รายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....
  - 7.2 ชื่อ-สกุล..... อายุ..... ปี อาชีพ..... รายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....
  - 7.3 ชื่อ-สกุล..... อายุ..... ปี อาชีพ..... รายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....
  - 7.4 ชื่อ-สกุล..... อายุ..... ปี อาชีพ..... รายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....
  - 7.5 ชื่อ-สกุล..... อายุ..... ปี อาชีพ..... รายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....
  - 7.6 ชื่อ-สกุล..... อายุ..... ปี อาชีพ..... รายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....

ตอนที่ 2 การเกิดและการจัดการชุมชนในเขตเมืองเก่า

8. ภูมิสำเนาของครอบครัว ( ) เกิดที่นี่ และอยู่อาศัยมาจนถึงปัจจุบัน
( ) เกิดที่นี่ แต่ย้ายออกจากชุมชนไปอยู่ที่อื่น ครั้งล่าสุดย้ายมาจาก.....
เหตุผลในการย้ายมา.....

- ( ) ไม่ได้เกิดที่นี่ ครั้งล่าสุดย้ายมาจาก.....
 เหตุผลในการย้ายมา.....
 และถ้าท่านที่ไม่ได้เกิดที่นี่ ท่านมีประวัติการย้ายถิ่นจากอดีตถึงปัจจุบันก่อนเข้ามาอยู่ใน
 ชุมชนอย่างไร
- (1) ย้ายมาจาก.....เมื่อปี พ.ศ. ไค.....
 เหตุผลในการย้าย.....
- (2) ย้ายมาจาก.....เมื่อปี พ.ศ. ไค.....
 เหตุผลในการย้าย.....
- (3) ย้ายมาจาก.....เมื่อปี พ.ศ. ไค.....
 เหตุผลในการย้าย.....

9. ในช่วงที่ผ่านมา มีสมาชิกใหม่ย้ายเข้ามาอยู่ในครัวเรือนท่านหรือไม่

- ( ) มี มีจำนวนกี่ครัวเรือน.....หรือ จำนวนกี่คน.....เมื่อปี พ.ศ. ไค.....
 และมีความสัมพันธ์กับท่าน โดยเป็น.....
- ( ) ไม่มี

10. ในช่วงที่ผ่านมา มีสมาชิกในครัวเรือนของท่านย้ายออกจากชุมชนไปอยู่ที่อื่นหรือไม่

- ( ) มี มีจำนวนกี่ครัวเรือน.....หรือ จำนวนกี่คน.....เมื่อปี พ.ศ. ไค.....
 และมีความสัมพันธ์กับท่าน โดยเป็น.....
- ( ) ไม่มี

11. ท่านอาศัยอยู่ในชุมชนนี้ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ไค.....หรือเป็นเวลา.....ปี หรือ.....เดือน

12. สาเหตุที่ท่านเลือกเข้ามาอยู่อาศัยอยู่ในชุมชนนี้.....

.....
 และท่านรู้ได้อย่างไรว่ามีพื้นที่ว่าง ที่ไม่มีใครครอบครองบริเวณนี้.....

.....
 และครอบครัวท่านต้องการย้ายออกจากชุมชนหรือไม่ เพราะเหตุใด.....

.....
 และถ้ารัฐเสนอเงื่อนไขต่าง ๆ ให้กับท่าน เช่นการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้ดีขึ้น และให้สิทธิครอบครองที่ดินที่มั่นคง
 แล้วท่านยังต้องการจะย้ายออกจากชุมชนหรือไม่ เพราะเหตุใด.....

13. การถือครองที่ดินในชุมชนของท่านในปัจจุบันมีทั้งหมดกี่แปลง..... คังนี้

(แปลงที่ 1) มีขนาดพื้นที่เท่าใด..... ตั้งอยู่ในเขตโบราณสถานหรือไม่.....

ถ้าตั้งอยู่ในเขตโบราณสถาน ตั้งอยู่บริเวณใด (กำแพงเมือง, คูเมือง, ประตูเมืองเก่า, วัด) .....

และท่านมีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างไร.....

และในปัจจุบันการใช้ประโยชน์ที่ดินเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ อย่างไร .....

(แปลงที่ 2) มีขนาดพื้นที่เท่าใด..... ตั้งอยู่ในเขตโบราณสถานหรือไม่.....

ถ้าตั้งอยู่ในเขตโบราณสถาน ตั้งอยู่บริเวณใด (กำแพงเมือง, คูเมือง, ประตูเมืองเก่า, วัด) .....

และท่านมีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างไร.....

และในปัจจุบันการใช้ประโยชน์ที่ดินเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ อย่างไร .....

(แปลงที่ 3) มีขนาดพื้นที่เท่าใด..... ตั้งอยู่ในเขตโบราณสถานหรือไม่.....

ถ้าตั้งอยู่ในเขตโบราณสถาน ตั้งอยู่บริเวณใด (กำแพงเมือง, คูเมือง, ประตูเมืองเก่า, วัด) .....

และท่านมีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างไร.....

และในปัจจุบันการใช้ประโยชน์ที่ดินเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ อย่างไร .....

14. สิทธิในการถือครองที่ดิน

( ) 14.1 เป็นเจ้าของ

( ) 14.1.1 ครอบครองโดยมีเอกสารสิทธิ์ประเภทใด (ใบจอง, นส.3, โฉนด
ที่ดิน)..... เมื่อปี พ.ศ. ไດ.....

และท่านได้รับเอกสารสิทธิ์มาได้อย่างไร

( ) เป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ จากใคร.....

มีความสัมพันธ์กับท่านโดยเป็น.....

( ) ซื้อโดยมีเอกสารสิทธิ์ ราคาเท่าใด.....

จากใคร.....มีความสัมพันธ์กับท่านโดยเป็น.....

( ) 14.1.2 ครอบครองโดยไม่มีเอกสารสิทธิ์
เมื่อปี พ.ศ.ใด.....และท่านได้รับเอกสารสิทธิ์มาได้อย่างไร

( ) เป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ จากใคร.....

มีความสัมพันธ์กับท่านโดยเป็น.....

( ) ซื้อโดยมีเอกสารสิทธิ์ ราคาเท่าใด.....

จากใคร.....มีความสัมพันธ์กับท่านโดยเป็น.....

( ) 14.2 เช่าที่

( ) ครอบครองมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ไດ.....จากใคร.....

ราคาเช่าต่อปี.....บาท และท่านเสียค่าเช่าทุกปี

หรือไม่.....เนื่องจากสาเหตุใด.....

และท่านต่อสัญญาเช่าแบบใด.....

และมีเงื่อนไขในการเช่าที่อย่างไร.....

( ) 14.3 อื่น ๆ ระบุ .....

15. การที่ท่านเข้ามาตั้งถิ่นฐานและครอบครองที่ดินในชุมชน ท่านต้องทำอะไร ขออนุญาตใครถึงจะได้ครอบครองที่
ดิน.....

ท่านคิดว่าลักษณะการเข้ามาตั้งถิ่นฐานในชุมชนของท่านแตกต่างจากการตั้งถิ่นฐานของชุมชนอื่นในเขตเมืองเก่าหรือไม่ อย่างไร.....

16. เมื่อท่านเข้ามาอยู่อาศัยในชุมชน ท่านได้สร้างบ้านเรือนอยู่อาศัยอย่างไร ใช้วัสดุอะไร.....

.....
และปัจจุบันสภาพของที่อยู่อาศัยของท่านเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่.....

เปลี่ยนแปลงไปเป็นแบบใด อย่างไร.....

และท่านมีการขยายตัวอาคารเดิม หรือมีการปลูกบ้านใหม่ในที่เดิมหรือไม่.....

ถ้ามี เนื่องจากเหตุผลใด และท่านดำเนินการอย่างไร.....

17. ท่านได้รับบริการสาธารณูปโภคด้านใดบ้าง ( ) ไฟฟ้า ได้รับเมื่อปี พ.ศ.....จากใคร.....

เงื่อนไขในการได้รับบริการเป็นอย่างไร.....

และท่านประสบปัญหาในการบริการจากผู้ให้บริการหรือไม่ อย่างไร.....

( ) ประปา ได้รับเมื่อปี พ.ศ.....จากใคร.....

เงื่อนไขในการได้รับบริการเป็นอย่างไร.....

และท่านประสบปัญหาในการบริการจากผู้ให้บริการหรือไม่ อย่างไร.....

( ) การบริการจัดเก็บขยะ ได้รับเมื่อปี พ.ศ.....

จากใคร..... เงื่อนไขในการได้รับบริการเป็นอย่างไร.....

และท่านประสบปัญหาในการบริการจากผู้ให้บริการหรือไม่ อย่างไร.....

18. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร กับทำเลที่ตั้งบ้านเรือนของท่านในปัจจุบัน

( ) ดี เนื่องจากเหตุผลใด.....

( ) ไม่ดี เนื่องจากเหตุผลใด.....

19. ท่านทราบประวัติชุมชนที่ท่านอาศัยอยู่หรือไม่.....ถ้าทราบ ท่านทราบจากใคร และทราบได้อย่างไรบ้าง.....

20. ตั้งแต่ท่านอาศัยในชุมชนจนถึงปัจจุบัน ชุมชนของท่านมีการเปลี่ยนแปลงไปตามนโยบายพัฒนาประเทศของรัฐ การเมืองท้องถิ่น หรือในด้านอื่น ๆ หรือไม่ อย่างไร.....

21. ท่านได้รับการเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มต่างๆ ในชุมชนหรือไม่ อย่างไร.....

- และมีเงื่อนไขอย่างไร.....
22. ในกรณีที่ท่านไม่ใช่คนในท้องถิ่น ท่านคิดว่าสังคมของชุมชนที่ท่านอยู่นี้ มีความแตกต่างกับสังคมเดิมของท่านหรือไม่ อย่างไร .....
- .....
- และท่านได้ปรับตัวต่อสังคมที่นี้หรือไม่ อย่างไร.....
- .....
23. ท่านเคยให้ความช่วยเหลือชุมชนบ้างหรือไม่
- ( ) เคย ช่วยเหลือด้านใด อย่างไร.....
- ( ) ไม่เคย
24. ท่านเข้ามาอยู่อาศัยในชุมชนนี้ ท่านประสบปัญหาด้านใดบ้าง.....
- และท่านคิดว่าเพราะเหตุใดท่านจึงประสบปัญหานี้.....
- และท่านจะแก้ไขปัญหาวางไร.....
25. ท่านทราบถึงกฎระเบียบ ข้อปฏิบัติในการจัดการที่ดินในชุมชนของท่านหรือไม่.....ถ้าท่านทราบ ท่านทราบว่าอย่างไร.....
- .....
- .....
- และปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง กฎระเบียบการจัดการที่ดินหรือไม่ อย่างไร .....
- .....
- และถ้ามีคนในชุมชน ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบชุมชน ชุมชนเองมีวิธีการจัดการและลงโทษผู้ฝ่าฝืนอย่างไร.....
- .....
26. ชุมชนของท่านมีที่สาธารณะของชุมชนหรือไม่.....ถ้ามี ที่สาธารณะบริเวณนั้นมีลักษณะอย่างไร เป็นพื้นที่แบบใด.....
- .....
- .....
- และท่านทราบถึงกฎระเบียบ ข้อปฏิบัติในการจัดการที่ดิน ที่เป็น “ที่สาธารณะของชุมชน” หรือไม่.....
- ถ้าท่านทราบ ท่านทราบว่าอย่างไร.....
- .....
- .....
- และปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบเหล่านั้นหรือไม่ อย่างไร .....
- .....
- .....
- และถ้ามีคนในชุมชน ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของชุมชน ชุมชนเองมีวิธีการจัดการ และลงโทษผู้ฝ่าฝืนอย่างไร.....
- .....
- .....
27. ท่านได้รับความช่วยเหลือจาก โครงการจัดการชุมชนในเขตเมืองเก่าจากรัฐหรือไม่.....ถ้าได้รับ ได้รับจากโครงการใดบ้าง (เช่น โครงการรื้อย้ายที่อยู่อาศัยในชุมชนที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ครอบครองที่ดิน โดยการจัดให้อยู่ในที่ดินใหม่, โครงการพัฒนาปรับปรุงที่อยู่อาศัยในชุมชนในที่ดินเดิม, โครงการบ้านเอื้ออาทร และ โครงการอื่น ๆ)

(โครงการที่ 1).....
 ระยะเวลาในการดำเนินการ.....
 ประวัติของโครงการ.....
 .....
 ดำเนินการอย่างไร.....
 .....
 ส่งผลต่อท่านและชุมชนอย่างไร.....
 .....

(โครงการที่ 2).....
 ระยะเวลาในการดำเนินการ.....
 ประวัติของโครงการ.....
 .....
 ดำเนินการอย่างไร.....
 .....
 ส่งผลต่อท่านและชุมชนอย่างไร.....
 .....

(โครงการที่ 3).....
 ระยะเวลาในการดำเนินการ.....
 ประวัติของโครงการ.....
 .....
 ดำเนินการอย่างไร.....
 .....
 ส่งผลต่อท่านและชุมชนอย่างไร.....
 .....

ตอนที่ 3 การอนุรักษ์มรดกทางประวัติศาสตร์ในเขตพื้นที่เมืองเก่าโดยรัฐและชุมชน

- 28. ท่านทราบหรือไม่ว่าชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ เคยเป็นเมืองโบราณมาก่อน.....
 และท่านคิดว่าเมืองโบราณในชุมชน มีความสำคัญต่อท่านและชุมชนอย่างไร .....
- 29. ท่านมีความเชื่อถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในชุมชนหรือไม่ เชื่อถืออย่างไร (เช่น วัดในเขตเมืองเก่า, ทางเดินโบราณของเจ้าม้ายายและเจ้าฟ่อมหายักษ์ในชุมชน, กำแพงเมืองเก่า, คูเมืองเก่า, ประตูเมืองเก่า, ร่องน้ำโบราณ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่น ๆ ในชุมชน).....

30. ท่านและชุมชนปฏิบัติต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นอย่างไร.....
.....
31. ประเพณีท้องถิ่น จารีตท้องถิ่น ในชุมชนของท่านที่ถือปฏิบัติกันมาจนถึงปัจจุบันมีหรือไม่ และปฏิบัติอย่างไร
.....
และท่านได้ปฏิบัติตามจารีตท้องถิ่นของชุมชนหรือไม่ เพราะเหตุใด.....
.....
และท่านคิดว่าประเพณีท้องถิ่น จารีตท้องถิ่นในชุมชนที่ปฏิบัติสืบต่อกันมานั้น มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น และประวัติศาสตร์ชุมชนท้องถิ่นของท่านหรือไม่ อย่างไร.....
.....
และสามารถใช้เป็นข้อต่อรองกับอำนาจรัฐในการจัดการชุมชนเพียงฝ่ายเดียวได้หรือไม่ อย่างไร.....
.....
32. ในอดีตนั้นรัฐได้เน้นการจัดการที่ดินในเขตเมืองเก่า โดยการอนุรักษ์เมืองเก่าให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว และทำการไล่หรือย้ายชาวบ้านไปอยู่ที่อื่น ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร.....
.....
และถ้ามีผู้เสนอแนวคิดใหม่ โดยการพยายามทำให้ชุมชนสามารถอยู่ร่วมกับโบราณสถานได้ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร.....
.....
และท่านจะมีแนวคิด วิธีการในการอนุรักษ์โบราณสถานในชุมชนอย่างยั่งยืนได้อย่างไร.....
.....
33. ท่านได้รับความช่วยเหลือจากโครงการอนุรักษ์เมืองเก่าของรัฐ หรือไม่ .....
ถ้าได้รับ ได้รับจากโครงการใดบ้าง (เช่น โครงการบ้านมั่นคง,โครงการยุทธศาสตร์การอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า ลำปาง, โครงการสำรวจและกำหนดแนวทาง และปรับปรุงสภาพแวดล้อมเมืองเก่าลำปาง และ โครงการอื่นๆ)
(โครงการที่ 1) ..... ระยะเวลาในการดำเนินการ.....
ประวัติของโครงการ.....
.....
ดำเนินการอย่างไร.....
.....
ส่งผลอย่างไรต่อท่านและชุมชนอย่างไร.....
(โครงการที่ 2) ..... ระยะเวลาในการดำเนินการ.....
ประวัติของโครงการ.....
.....
ดำเนินการอย่างไร.....

ส่งผลอย่างไรต่อท่านและชุมชนอย่างไร.....

(โครงการที่ 3) ..... ระยะเวลาในการดำเนินการ.....

ประวัติของโครงการ.....

ดำเนินการอย่างไร.....

ส่งผลอย่างไรต่อท่านและชุมชนอย่างไร.....

และในชุมชนของท่านมีการจัดทำโครงการใดบ้างที่เป็นโครงการของชุมชนจัดทำขึ้นเอง โดยไม่มีรัฐเข้ามาเกี่ยวข้อง หรือเป็นเพียงผู้สนับสนุนเท่านั้น (เช่น โครงการเลี้ยงปลาในคูเมือง, โครงการท่องเที่ยวในชุมชนโบราณ)

(โครงการที่ 1) ..... ระยะเวลาในการดำเนินการ.....

ประวัติของโครงการ.....

ดำเนินการอย่างไร.....

ส่งผลอย่างไรต่อท่านและชุมชนอย่างไร.....

(โครงการที่ 2) ..... ระยะเวลาในการดำเนินการ.....

ประวัติของโครงการ.....

ดำเนินการอย่างไร.....

ส่งผลอย่างไรต่อท่านและชุมชนอย่างไร.....

34. ท่านคิดว่าสมควรที่จะมีการอนุรักษ์เมืองเก่าให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในอนาคตหรือไม่

( ) สมควร เพราะเหตุใด.....

และใครควรจะเป็นผู้ดำเนินการ.....

และท่านจะมีแนวทางและวิธีการในการอนุรักษ์อย่างไร.....

( ) ไม่สมควร เพราะเหตุใด.....

35. ท่านรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์โบราณสถานมาจากแหล่งใดบ้าง

( ) หน่วยงานราชการ ( ) หน่วยงานเอกชน

( ) เพื่อนบ้านในชุมชน ( ) ผู้นำชุมชน

( ) สื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์, โทรทัศน์ ฯลฯ

( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 4 สิทธิและความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากรที่ดินในเขตพื้นที่เมืองเก่า โดยรัฐและชุมชน

36. ท่านคิดว่าสิทธิในการจัดการที่ดินของท่านในชุมชนเป็นอย่างไร.....
 .....
 มีความแตกต่างกับสิทธิในการจัดการของรัฐในการจัดการที่ดินในชุมชนหรือไม่ อย่างไร .....
37. ในปัจจุบันชุมชนของท่านเกิดความขัดแย้งในเรื่องการจัดการที่ดินในเขต โบราณสถานหรือไม่ อย่างไร.....
 .....
 และลักษณะของความขัดแย้งดังกล่าวเป็นอย่างไร มีใครขัดแย้งกับใคร และมีระดับความขัดแย้งมากน้อยไหน.....
 .....
 และส่งผลต่อท่านและชุมชนอย่างไร.....
 .....
38. มีหน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชนที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการชุมชนและการอนุรักษ์พื้นที่เมืองเก่าหรือไม่ อย่างไร.....ถ้ามี หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาดำเนินการอย่างไร.....
 .....
 .....
39. ในกรณีของการอ้างสิทธิครอบครองที่ดินโดยการใช้อำนาจของรัฐเข้ามาโดยการใช้นโยบาย มาตรการ และกฎหมายในการควบคุมและจัดการกับชาวบ้านที่อยู่ในเขตโบราณสถาน ทั้งที่ชาวบ้านอยู่อาศัยมานานแล้ว ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร.....
 .....
 และจากกรณีดังกล่าวทำให้เกิดความขัดแย้งกับกฎระเบียบ ข้อปฏิบัติของการจัดการที่ดินและสิทธิในการครอบครองที่ดินของชุมชนของท่านหรือไม่ อย่างไร.....
 .....
 และทำให้ท่านและชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของสิทธิในที่ดินอย่างไร.....
 .....
 ท่านและชุมชนมีการรวมกลุ่มกันเพื่อเรียกร้องสิทธิในที่ดินหรือไม่ อย่างไร.....
 .....
 และท่านจะมีวิธีการแก้ปัญหาเพื่อหาแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธีได้หรือไม่ อย่างไร.....
 .....
 .....

ตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในการจัดการที่ดินในเขตเมืองเก่าโดยรัฐและชุมชน

40. จากปัญหาในเรื่องการจัดการชุมชนในเขตเมืองเก่าระหว่างรัฐและชุมชน ท่านเองได้เข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนในการแก้ปัญหาหรือไม่ อย่างไร .....

.....
ถ้าท่านเข้ามามีส่วนร่วม ท่านเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เมื่อใด.....เพราะเหตุผลใดจึงเข้าไปมีส่วนร่วม.....

และท่านมีบทบาทอย่างไร.....

41. ในชุมชนของท่านมีการรวมกลุ่มกันเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องการจัดการที่ดินในเขตเมืองเก่า หรือไม่ เพราะเหตุใด.....

.....
และมีกลุ่มใดบ้าง.....

จัดตั้งขึ้นเมื่อใด..... และมีบทบาทอย่างไร.....

.....
ดำเนินการอย่างไร.....

.....
และท่านคิดว่าการดำเนินการของกลุ่มเป็นการมีส่วนร่วมที่แท้จริงหรือไม่ เพราะเหตุใด.....

.....
และจะประสบผลสำเร็จหรือไม่.....

42. ถ้ารัฐและชุมชนร่วมมือกันในการจัดการชุมชนในเขตเมืองเก่า ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร และพอจะเป็นไปได้ไหม

43. ปัญหาที่ท่านพบจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนในเขตเมืองเก่า

( ) มี พบปัญหาใดบ้าง ระบุ.....

( ) ไม่มี

44. ความต้องการของท่านในการแก้ปัญหาในเรื่องของการจัดการที่ดินของชุมชนในเขตเมืองเก่า หรือข้อเสนอแนะ

.....

.....

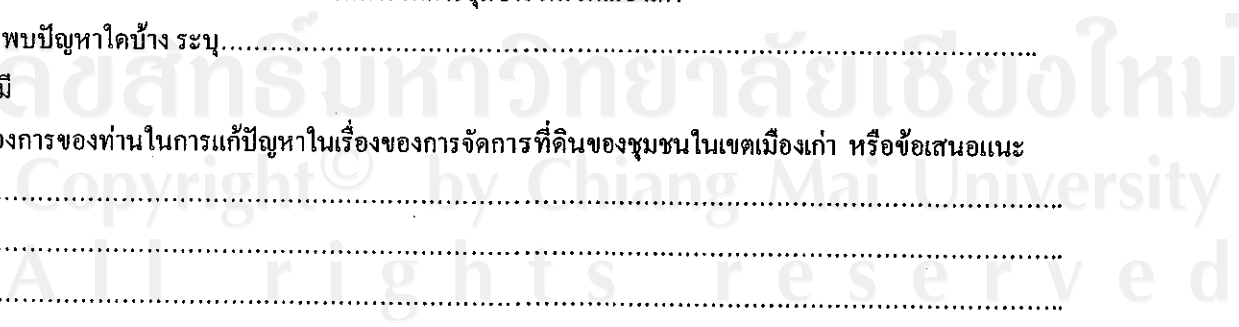
.....

.....

.....

.....

.....

ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนท้องถิ่นในเขตเมืองเก่า

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องว่างหน้าข้อความและเติมคำตอบลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ระดับการมีส่วนร่วม	เข้าร่วม ทุกครั้ง	เข้าร่วม บ่อยครั้ง	เข้าร่วม บางครั้ง	ไม่เคย เข้าร่วม
รูปแบบการมีส่วนร่วม				
1. การเสนอความคิดเห็น และการวางแผนตัดสินใจ				
1.1 การประชุม เพื่อร่วมกันค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา				
1.2 การแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะเกี่ยวกับสาเหตุและปัญหา				
1.3 การพิจารณา วางแผนเพื่อกำหนดวิธีการ และกิจกรรม				
2. การปฏิบัติดำเนินงาน				
2.1 การเข้าร่วมดำเนินการ หรือกิจกรรมการจัดการชุมชนจากแผนงานที่ชุมชนร่วมกันกำหนดขึ้น				
2.2 การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ และคณะทำงาน เพื่อประสานงานภายในชุมชนและในระดับเครือข่ายชุมชน				
3. การได้รับผลประโยชน์				
3.1 การได้รับสิทธิการเช่าที่ดินในระยะยาว เพื่อสร้างความมั่นคงในการครอบครองในที่ดินเดิม				
3.2 การได้รับสิทธิกู้เงินจากสหกรณ์ออมทรัพย์ชุมชน เพื่อนำเงินไปปรับปรุงต่อเติมบ้านและปรับปรุงสภาพแวดล้อมในชุมชน				
3.3 ร่วมสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง และการเข้าไปดำเนินการจัดการชุมชนโดยชุมชนเอง				
3.4 ร่วมในการประสานงาน และร่วมมือกับหน่วยงานรัฐเพื่อคลี่คลายความขัดแย้ง				
4. การติดตามประเมินผล				
4.1 ร่วมในการติดตามและประเมินผล และพิจารณากิจกรรมการดำเนินงาน โครงการบ้านมั่นคงว่ามีความสำเร็จ หรือล้มเหลว				
4.2 ร่วมเป็นคณะกรรมการในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน โครงการ				
4.3 พิจารณาดังประโยชน์ที่ได้รับ ผลดี ผลเสีย จากโครงการบ้านมั่นคง				
4.4 การปรับปรุงแผนงาน นโยบาย หรือเงื่อนไขของการจัดการชุมชน				

ภาคผนวก ข

แบบนำสัมภาษณ์ เรื่องชุมชนในเขตเมืองเก่าลำปาง: พัฒนาการ ความขัดแย้ง และการจัดการ

สำหรับการสัมภาษณ์ ผู้สูงอายุ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้นำชุมชน และผู้นำกลุ่มต่างๆ ในชุมชน

ชื่อ - นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง - หน่วยงาน.....

ที่อยู่ บ้านเลขที่..... ชุมชน..... ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง

วันที่ทำการสัมภาษณ์...../...../.....

ข้อมูลพื้นฐาน

1. เพศ ( ) ชาย ( ) หญิง กลุ่มชาติพันธุ์.....

2. อายุ..... ปี

3. ระดับการศึกษา.....

4. อาชีพ.....ลักษณะงาน.....สถานที่ทำงาน.....

ยานพาหนะที่ใช้เดินทาง.....ระยะทางที่ใช้ในการเดินทาง.....ชั่วโมง.....นาที

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....บาท

6. รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน.....บาท

7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน

7.1 ทำงานแล้ว.....คน 7.2 วางงาน.....คน 7.3 กำลังศึกษา.....คน

อาชีพ (1).....

อาชีพ (2).....

อาชีพ (3).....

อาชีพ (4).....

ประวัติความเป็นมาของชุมชน

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชนในพื้นที่เมืองเก่าก่อนและหลังการก่อตั้งชุมชนอย่างเป็นทางการ

ในอดีตคนเข้ามาตั้งถิ่นฐานอย่างไร มาจากไหน การเข้ามาอยู่ในชุมชนต้องขออนุญาตใคร

2. โครงสร้างทางด้านเศรษฐกิจสังคมของชุมชน เช่น โครงสร้างประชากร โครงสร้างอาชีพ ฐานะ

ทางเศรษฐกิจของชุมชนโดยรวม เป็นต้น

3. ความสัมพันธ์ในชุมชน ลักษณะการพึ่งพากัน ความขัดแย้งของคน กลุ่มคนในชุมชน และองค์กร

ในชุมชน เช่น กฎระเบียบ วิธีปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งในเรื่องของวัฒนธรรม ประเพณี

ที่ปฏิบัติกันสืบมา

4. กิจกรรมต่างๆ ในชุมชนที่ชาวชุมชนร่วมกันทำ ทั้งกิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมทางสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
5. ความปลอดภัยในชุมชน ที่ผ่านมามีเหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นหรือไม่ เช่น คดีปล้นทรัพย์ วางเพลิง ช่มชู้ ทำร้ายร่างกาย เป็นต้น มีแนวทางการแก้ปัญหาอย่างไร สำเร็จหรือไม่
6. ความสัมพันธ์ต่อภายนอกของชุมชน การยอมรับ ไม่ยอมรับ และปฏิภิกิริยาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น
7. ปัญหาที่สำคัญในชุมชน (ระบุนุ 2-3 ปัญหาที่สำคัญ) และแนวทางการแก้ปัญหาในชุมชน

ความขัดแย้งในการจัดการชุมชนแออัดในพื้นที่เมืองเก่า

1. ชาวบ้านทราบมาก่อนไหมว่าพื้นที่ที่อยู่อาศัยเป็นพื้นที่เขตเมืองเก่า และรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับเมืองเก่ามากน้อยเพียงใด
2. ในอดีตชุมชนมีการจัดการที่ดินในเขตเมืองเก่าอย่างไร ปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ อย่างไร
3. ปัจจุบันรูปแบบของสิทธิในทรัพยากรที่ดินของชุมชนแตกต่างจากอดีตหรือไม่ อย่างไร (มีสิทธิอะไรบ้าง เช่น สิทธิในการเข้าถึง การใช้ การจัดการ การเปลี่ยนถ่ายให้คนอื่น และการกีดกัน) และมีการเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ เช่น การมีสิทธิครอบครองที่ดินในเขตโบราณสถาน
4. การเข้ามาจัดการชุมชนแออัดของรัฐ เช่น การรื้อย้ายคนออกจากเขตโบราณสถาน มีการทำประชาพิจารณ์หรือการสำรวจความคิดเห็นของชาวบ้านหรือไม่ อย่างไร
5. ชาวบ้านที่คัดค้าน ไม่เห็นด้วยกับการจัดการชุมชนแออัดของรัฐเพราะอะไร ข้อเรียกร้องของชาวบ้านคืออะไร และชาวบ้านบางส่วนที่เห็นด้วยกับการจัดการชุมชนแออัดของรัฐเพราะอะไร
6. เจ้าหน้าที่ของรัฐในท้องถิ่นและจากส่วนกลางมีบทบาทอย่างไร ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการชุมชนแออัด และสร้างความเข้าใจกับชาวบ้าน
7. มีหน่วยงาน สถาบันหรือองค์กรใดบ้างที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการชุมชนแออัดและดำเนินการอย่างไร
8. การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานรัฐ หรือองค์กรเอกชนอื่น ๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์และจัดการพื้นที่เมืองเก่ามีหรือไม่ อย่างไร และมีการปรึกษาหารือระหว่างรัฐกับชุมชนหรือระหว่างชุมชนกับองค์กรอื่นหรือไม่
9. ที่ผ่านมารัฐแก้ไขปัญหาเรื่องชุมชนแออัดในเขตเมืองเก่าอย่างไรบ้าง และท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการแก้ปัญหารัฐ รวมทั้งผลตอบแทนที่ชาวบ้านจะได้รับจากการจัดการดังกล่าว
10. มีโครงการหรือกิจกรรมอะไรบ้างเกี่ยวกับการแก้ปัญหาชุมชนแออัดในเขตเมืองเก่าที่กำลังดำเนินการอยู่ และดำเนินการอย่างไร มีหน่วยงานหรือองค์กรใดเกี่ยวข้องบ้าง รวมทั้งความคิดเห็นในการแก้ปัญหาว่าควรจะทำดำเนินการอย่างไร ชุมชนควรเข้าร่วมในขั้นตอนใด และควรมีบทบาทอย่างไร

11. ท่านเห็นว่ารัฐเข้ามาจัดการชุมชนในเขตเมืองเก่าอย่างไรบ้างตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และมีการดำเนินการอย่างไร และรัฐควรจะดำเนินการอย่างไรต่อไป ในการเสนอวิสัยทัศน์หรือบรรเทาปัญหา นี้อย่างไร เพราะอะไร
12. ท่านมีความเห็นว่าแนวโน้มของปัญหาชุมชนแออัดในเขตเมืองเก่าจะดำเนินไปในลักษณะใด เพราะอะไร รวมทั้งมีความเห็นอย่างไรต่อกรณีการเกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างรัฐ และชุมชนในปัจจุบัน
13. ท่านมีแนวทางและทางออกในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างไร และเพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน และเป็นธรรมได้อย่างไร

การมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนแออัดในพื้นที่เมืองเก่า

1. ชาวบ้านร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐในการดำเนินการ โครงการที่เกี่ยวกับการจัดการชุมชนแออัดหรือไม่ อย่างไร (เช่น โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ชุมชน รื้อย้ายชุมชน เพื่ออนุรักษ์เมืองเก่า, โครงการสำรวจแนวเขตที่ดินที่เป็นเขตโบราณสถาน)
2. ลักษณะการมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนแออัดของชุมชนท้องถิ่น (เช่น ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผนจนถึงการจัดสรรผลประโยชน์ที่ได้จากการจัดการชุมชนแออัด หรือเพียงแค่ได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมการจัดการชุมชนแออัด เป็นต้น)
3. กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐ เอกชน (เช่น มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน ในการที่จะจัดการชุมชนแออัดต่อไป)
4. เมื่อท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนแออัดแล้ว ท่านคาดหวังว่าจะได้รับผลประโยชน์อย่างไร
5. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการที่จะให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนแออัดในเขตพื้นที่เมืองเก่า

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright © by Chiang Mai University

All rights reserved

ภาคผนวก ก

แบบนำสัมภาษณ์ เรื่องชุมชนแออัดในเขตเมืองเก่าลำปาง: พัฒนาการ ความขัดแย้ง และการจัดการ สำหรับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และองค์กรชุมชน

ชื่อ - นามสกุลผู้ให้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง - หน่วยงาน.....

วันที่ทำการสัมภาษณ์...../...../.....

การจัดการชุมชนแออัดในเขตเมืองเก่าลำปาง

1. การดำเนินการในการจัดการชุมชนแออัดในเขตเมืองเก่า
  - 1.1 จุดเริ่มต้นของโครงการ/นโยบาย/แผนงานการจัดการชุมชนแออัดในเขตเมืองเก่า
  - 1.2 โครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้ว
  - 1.3 แผนงานหรือโครงการที่จะมีการดำเนินการต่อไป
  - 1.4 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการที่ผ่านมาและคาดว่าจะเกิดขึ้นต่อไป
2. ประเด็นเกี่ยวกับบทบาทของภาครัฐและเอกชน
  - 2.1 โครงสร้างอำนาจในการกำหนดคน นโยบายในการจัดการชุมชนแออัดในเขตเมืองเก่า
  - 2.2 การสนับสนุน ช่วยเหลือชาวชุมชนในการจัดการชุมชนแออัดในเขตเมืองเก่า
  - 2.3 ผลประโยชน์และสิ่งตอบแทนที่เกิดขึ้น และผลต่อชุมชน
  - 2.4 นโยบาย แผนงาน กิจกรรมและวิธีดำเนินงานของเจ้าหน้าที่

ความขัดแย้งในการจัดการชุมชนแออัดในพื้นที่เมืองเก่า

1. ตำแหน่งและหน้าที่ของท่านในองค์กรเป็นอย่างไร
2. ท่านคิดว่ารูปแบบของสิทธิในทรัพยากรที่ดินในเขตโบราณสถานเป็นอย่างไร
3. การเข้ามาจัดการที่ดินชุมชนแออัดของรัฐ เช่น การรื้อย้ายคนออกจากเขตโบราณสถาน มีการทำประชาพิจารณ์หรือการสำรวจความคิดเห็นของชาวบ้านหรือไม่ อย่างไร
4. ชาวบ้านที่คัดค้าน ไม่เห็นด้วยกับการจัดการชุมชนแออัดของรัฐเพราะอะไร ชื่อเรียกเรื่องของชาวบ้านคืออะไร และชาวบ้านบางส่วนที่เห็นด้วยกับการจัดการชุมชนแออัดของรัฐเพราะอะไร
5. เจ้าหน้าที่ของรัฐในท้องถิ่นและจากส่วนกลางมีบทบาทอย่างไร ในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการชุมชนแออัด และสร้างความเข้าใจกับชาวบ้านในพื้นที่

7. การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานรัฐ หรือองค์กรเอกชนอื่น ๆ เกี่ยวกับการอนุรักษ์และจัดการพื้นที่เมืองเก่ามีหรือไม่ อย่างไรและมีการปรึกษาหารือระหว่างรัฐกับชุมชนหรือระหว่างรัฐกับองค์กรอื่นๆหรือไม่
8. ที่ผ่านมารัฐแก้ไขปัญหาเรื่องชุมชนแออัดอย่างไรบ้าง และท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการแก้ปัญหาของรัฐ รวมทั้งผลตอบแทนที่ชาวบ้านจะได้รับจากการจัดการดังกล่าว
9. มีโครงการหรือกิจกรรมอะไรบ้างเกี่ยวกับการแก้ปัญหาชุมชนแออัดในเขตเมืองเก่าที่กำลังดำเนินการอยู่ และดำเนินการอย่างไร รวมทั้งความคิดเห็นในการแก้ปัญหาชุมชนแออัดว่าควรจะดำเนินการอย่างไร ชุมชนควรเข้าร่วมในขั้นตอนใด และควรมีบทบาทอย่างไร
10. ท่านเห็นว่ารัฐควรจะทำดำเนินการอย่างไรต่อไป หรือท่านจะเสนอวิธีปฏิบัติหรือบรรเทาปัญหานี้ อย่างไร เพราะอะไร
11. ท่านเห็นว่าแนวโน้มของปัญหาชุมชนแออัดดังกล่าวจะดำเนินไปในลักษณะใด เพราะอะไร รวมทั้งมีความเห็นอย่างไรต่อกรณีการเกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างรัฐและชุมชนในปัจจุบัน
12. ท่านมีแนวทางและทางออกในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นอย่างไร และเพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน และเป็นธรรมได้อย่างไร

การมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนแออัดในพื้นที่เมืองเก่า

1. หน่วยงานของท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนแออัดตั้งแต่เมื่อไหร่ และมีบทบาทอย่างไรในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนแออัด
1. ชาวบ้านร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐในการดำเนินการ โครงการที่เกี่ยวกับการจัดการชุมชนแออัดหรือไม่ อย่างไร (เช่น โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ชุมชน, โครงการอนุรักษ์เมืองเก่า)
2. ลักษณะการมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนแออัดของชุมชนท้องถิ่น (เช่น ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผนจนถึงการจัดสรรผลประโยชน์ที่ได้จากการจัดการชุมชนแออัด หรือเพียงแค่ได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมการจัดการชุมชนแออัด เป็นต้น)
3. กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน เจ้าหน้าที่รัฐ เอกชน (เช่น มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน ในการที่จะจัดการชุมชนแออัดต่อไป)
4. เมื่อท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนแออัดแล้ว ท่านคาดหวังว่าจะได้รับผลประโยชน์อย่างไร
5. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการชุมชนแออัดในเขตพื้นที่เมืองเก่า

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายวีระ อภัยสุวรรณ รหัสประจำตัว 4524312
วัน เดือน ปีเกิด	7 มิถุนายน พ.ศ. 2520
ประวัติการศึกษา	สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเขलगังคันคร จังหวัดลำปาง ปีการศึกษา 2535 สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.)โรงเรียนลำปาง พาณิชย์การและเทคโนโลยี ปีการศึกษา 2538 สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) มหาวิทยาลัย ราชมงคลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2540 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีภูมิทัศน์ คณะผลิต กรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2543
ทุนการศึกษา	ได้รับทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ จากสำนักงานกองทุนสนับสนุน การวิจัย (สกว.) ปีการศึกษา 2548

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University -

All rights reserved